

בס"ד. י"ג תשרי (הילולא דכ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע),

אור לערב חג הסוכות, ה'תשל"ג

(הנחה בלתי מוגה)

בסוכות תשבו שבעת ימים גו' למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים, ולפנ"ז מוסיף כל האזרח בישראל ישבו בסוכות¹. וידוע הדיוק בזה², דתחילה נאמר בסוכות, שזהו ענין ארעי, ועד שתנאי עיקרי בסוכה שתהי' בנין ארעי³, ומיד לאח"ז נאמר תשבו, אין ישיבה אלא לשון עכבה⁴, ועוד זאת, שהישיבה היא באופן של שבעת ימים, שמורה על ענין הקביעות, שהרי שבעת ימים כולל כל זמן הבריאה כפי שנחלקת לשבעה ימים, ששת ימי בראשית, ביחד עם יום השביעי שבו הי' סיום וחותם⁵ כל הבריאה, ועד"ז בכל שבוע ושבוע, כמבואר בכ"מ⁶ שלכן נקרא כל יום ראשון בשבוע בשם יום ראשון, כיון שכל שית אלפי שנין דהוי עלמא⁷ נחלקים לשבעה ימים⁸, ולאח"ז מתחיל מחדש שבעת ימים. ואעפ"כ, המצוה היא שבסוכות (ענין של עראי) יהי' ענין הישיבה (תשבו) באופן דשבעת ימים. גם ידוע דיוק נוסף, דהנה, הענין דבסוכות ברוחניות מורה על ענין של מקיף⁹, וכן הוא כפשוטו, שהסוכה מקיפה את האדם היושב בסוכה, וגם זה תנאי עיקרי בסוכה שצ"ל עכ"פ ראשו ורובו בתוך הסוכה¹⁰. ואעפ"כ נאמר לאח"ז למען ידעו (דורותיכם), והרי ענין הידיעה הוא ענין פנימי, שידע הדבר כו', ועד שבפרטי הענינים דחב"ד (שבהם מתחלק השכל) גופא, הנה הענין הכי פנימי בשכל עצמו הוא (כשנמשך מחכמה ובינה ב)ענין הדעת, שנעשה באופן של ידיעה (ידעו). ועאכו"כ ע"פ ביאור רבינו הזקן בתניא¹¹, שענין הדעת הוא באופן שיתקע מחשבתו בחוזה,

(7) ר"ה לא, א.

(8) ראה רמב"ן בראשית ב, ג.

(9) המשך תרס"ו ע' כה [לה]. ע' שסד [תעט]. רד"ה בסוכות תשבו תרפ"ט, תרצ"ד,

תש"ד. תש"ה. הישי"ת. ועוד.

(10) סוכה ג, א. ז, ב. כה, א (במשנה).

רמב"ם הל' סוכה פ"ו ה"ח.

(11) ספ"ג.

(1) אמור כג, מבי"ג.

(2) ראה רד"ה בסוכות תשבו תרצ"ד (סה"מ תשי"א ע' 50). וראה גם ד"ה הנ"ל תשמ"ב.

(3) משנה וגמרא ריש מסכת סוכה.

(4) פרש"י תזריע יב, ד. ועוד.

(5) ראה ב"ר פ"י, ט.

(6) לקו"ת שה"ש כה, א"ב. רד"ה ויהי

ביום השמיני תרע"ח. תש"ה. ובכ"מ.

שזה מורה שבענין הפנימיות גופא ה"ז באופן של חוזק ובאופן של קיימא (כמבואר בכ"מ בענין הידיעה, וכמובן גם בפשטות). וכן הוא בענין דבסוכות תשבו, שצ"ל באופן של ידיעה, למען ידעו גוי'. ובפרט ע"פ הדין¹² שהענין דלמען ידעו דורותיכם גוי' הוא חלק ממצות סוכה, והיינו, שאין זה כמו ברוב המצוות שהכוונה והידיעה היא ענין נוסף על עצם קיום המצוה, אלא באופן שלמען ידעו דורותיכם הוא חלק מקיום מצות סוכה (ועד"ז בענין שעבוד הלב והמוח שבתפילין), כמובן גם מלשון רבינו הזקן בשו"ע שלו¹³. ומכל זה מובן שהענין דלמען ידעו גוי' שבמצות סוכה הוא באופן שבפנימיות גופא ניתוסף שיהי' בחוזק ובפנימיות דפנימיות. ועפ"ז צריך להבין, מהו הקשר דלמען ידעו גוי' עם התחלת ועיקר הענין, שצ"ל דוקא באופן דבסוכות, שהו"ע המקיף. ולהעיר, שהן אמת שיכול להיות ענין זה (ענין המקיף דבסוכות, והענין הפנימי דתשבו שבעת ימים, ולמען ידעו גוי'), אבל עדיין צריך להבין, מהו הטעם שדוקא במצות סוכה צ"ל אופן מילוי רצון מצוה המצוות ע"י קישור וחיבור שני ענינים (הענין דבסוכות עם הענין דלמען ידעו גוי') שלכאורה הם הפכים. גם צריך להבין¹⁴ מה שמוסיף ומסיים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, דלכאורה, כיון שמ"ש בסוכות תשבו קאי על כל אחד מישראל, למה חוזר וכופל כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. ועוד זאת, שקורא את מקיים המצוה בשם התואר אזרח, שענינו של אזרח הוא היפך ענין הגר (כלשון הכתוב¹⁵ האזרח והגר), שאצל גר הרי זה דבר חדש, משא"כ אזרח מורה ששייכותו לענין זה אינה באופן של חידוש, אלא זהו ענינו¹⁶, ועז"נ כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. ולכאורה, איך שייך לומר על כל ישראל כולם (ובפרט ע"פ דרשת חז"ל¹⁷ על פסוק זה ראויין כל ישראל לישב בסוכה אחת) שכל אחד מהם הוא בדרגת אזרח.

(ב) **ויובן** בהקדים כללות ענין חג הסוכות, שבו מתגלים הענינים דראש השנה, כמ"ש¹⁸ תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגיגנו, היינו¹⁹,

17) סוכה כז, ב. וראה לקו"ש ח"ט ע' 348 ואילך.

18) תהלים פא, ד. וראה ר"ה ח, סע"א ואילך.

19) ראה לקו"ת דרושים לר"ה נד, ריש ע"ד. סידור עם דא"ח רלה, ב [שמב, ד]. המשך תרס"ו ע' לב [מה].

12) ראה ב"ח או"ח ר"ס תרכה.

13) או"ח סכ"ה סי"א. סתרכ"ה שם.

14) ראה גם רד"ה בסוכות עת"ר, תרצ"ד, תש"ד.

15) אחרי טז, כט. יח, כו.

16) ראה לקו"ת פ' ראה יח, א: "וזהו

האזרחי, מלשון אזרח הארץ, שיש בכל אחד ואחד בחינה זו מאז מעולם".

שהענינים דר"ה שהיו באופן דבכסה, באים בחג הסוכות באופן של גילוי. ולכל לראש, הענין דתקיעת שופר שבר"ה, וכמנהג ישראל (תורה הוא²⁰) לתקוע מאה קולות²¹, הנה ענין זה נמשך ומתגלה בחג הסוכות, כמבואר בספרים²² בענין סך הסוכה, שסך הוא בגימטריא מאה, כנגד מאה קולות דתק"ש. ובפרטיות יותר הרי זה נחלק לס' כ' ך', ס' תקיעות, כ' שברים, וכ' תרועות (כמבואר במ"א בארוכה²³). וכיון שצ"ל בסדר מסודר ועבודה מסודרת, הרי זה באופן שתחילה נמשך באופן מקיף, ואח"כ נמשך מהמקיף באופן פנימי.

והנה ידוע שהחידוש של חודש תשרי, החל מבחודש השביעי באחד לחודש²⁴, שעליו נאמר תקעו בחודש שופר, הוא, שבו נעשה הענין דשלוש שלום לרחוק ולקרוב²⁵, לרחוק שנעשה קרוב²⁶, שזהו ענינו של בעל תשובה, ועד לדרגא הכי נעלית שבתשובה, כמ"ש²⁷ והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, והיינו, שאע"פ שהאלקים נתנה באופן שעברה כל פרטי המדריגות דטהורה היא, ולאח"ז בראתה יצרתה ונפתתה²⁸, עד שבאה למטה בבירא עמיקתא²⁹, שזהו ענין של ריחוק הכי גדול, הנה מהרחוק נעשה קרוב. ובזה גופא, הנה לא זו בלבד שנעשה קרוב כפי שהי' קודם הריחוק, אלא ע"ד המבואר בנוגע לירידה צורך עלי³⁰, שהעלי' היא למדריגה נעלית יותר, ועד לעילוי שלא בערך להדרגא שממנה היתה הירידה, ועד"ז בנוגע לרחוק שנעשה קרוב, שנעשה קרוב יותר ממי שמעולם לא הי' רחוק, וכמ"ש הרמב"ם בהלכות תשובה³¹ שבעל תשובה אהוב ונחמד הוא לפני הבורא כאילו לא חטא מעולם, ולא עוד אלא ששכרו הרבה כו', אמרו חכמים²⁶ מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד בו, כלומר מעלתן גדולה ממעלת אלו שלא חטאו מעולם, ועד שצועק ונענה מיד, שנאמר³² והיה טרם יקראו

תרח"ץ (סה"מ תרח"ץ ע' מז ואילך. שם ע' נד ואילך). ד"ה הנ"ל די"ג תשרי תשמ"ח (תו"מ סה"מ תשרי ע' שסו ואילך).
 (26) ראה ברכות לד, ב. זח"ג כא, א. וראה אוה"ת נ"ך ח"א ע' רעג.
 (27) קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האזינו.
 (28) "אלקי נשמה" בברכות השחר.
 (29) לשון הש"ס — חגיגה ה, ב.
 (30) ראה לקו"ת בלק עג, סע"א.
 (31) פ"ז ה"ד"ז.
 (32) ישעי' סה, כד.

(20) ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב.
 (21) שו"ע אדה"ז או"ח סתקצ"ו ס"א.
 (22) פרי עץ חיים שער חג הסוכות פ"ד.
 משנת חסידים מסכת ימי מצוה וסוכה פ"ג מ"א. המשך וככה תרל"ז ס"פ צג (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תרכז).
 (23) ראה תורת לוי יצחק ע' שג.
 (24) אמור כג, כד.
 (25) ישעי' נז, יט. וראה סה"מ צ להצ"צ מצות וידוי תשובה (לט, ב). ד"ה בורא ניב שפתים תרל"ד (סה"מ תרל"ג ח"ב ס"ע תקטט). ד"ה הנ"ל דש"פ האזינו י"ג תשרי

ואני אענה (ככל פרטי הענינים שמבאר שם), וזוהי גם כללות מעלת הבעל תשובה שעבודתו היא בחילא יתיר³³.

וע"פ האמור שהחידוש של ר"ה הוא שמרחוק נעשה קרוב, מובן, שענינו של ר"ה (תקעו בחודש שופר) הוא באופן של חיבור הפכים. וכמובן גם מזה שסדר העבודה דר"ה הוא באופן דמן המיצר קראתי י"ה (ועי"ז) ענני במרחב י"ה³⁴, שזהו ענין חיבור ההפכים, מיצר ומרחב ביחד, שלכן דוקא מן המיצר באים למרחב י"ה [ובאופן שהענין דמתעשרת בסופה (לאחרי שרשה בתחילתה)³⁵ נעשה מיד לאחרי יציאת הקול מהמרחב של השופר³⁶, שמגיע וקשור עם מרחב י"ה], שזהו מרחב העצמי, המרחב דעצמות ומהות, כמבואר בכ"מ בארוכה³⁷.

וכיון שעניני ר"ה נמשכים בגלוי בחג הסוכות, לכן גם בחג הסוכות ישנו הענין דחיבור ואיחוד הפכים, החל מהענין דבסוכות תשבו, שסוכה מצ"ע הו"ע של עראי, ואעפ"כ נעשה בה הענין דתשבו, מלשון עכבה, ועד לתשבו שבעת ימים, שכולל כל זמן הבריאה (כנ"ל), וגם הענין דלמען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי גו', שסוכה הו"ע המקיף, ואעפ"כ נעשה על ידה הענין דלמען ידעו גו', שהו"ע הפנימיות. וזהו גם מ"ש כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. דהנה, מבואר בלקו"ת³⁸ ובכ"מ³⁹ שאזרח הוא לשון עתיד (שהרי האותיות אית"ן שבאים בראש התיבה מורות על העתיד), ואזרח הוא גם מלשון זריחה, היינו, מה שעתיד לזרוח לעת"ל. ועז"נ בסוכות תשבו גו' כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, היינו, שעז"ז שבסוכות תשבו שבעת ימים, הנה כל האזרח בישראל, מה שעתיד להזריח, ישבו בסוכות עתה, ע"י קיום המצוה, כיון שענינה של מצוה זו חיבור הפכים, כנ"ל.

ג) והנה כל האמור לעיל הוא גם בנוגע לענין שבא בהמשך ולאחרי הענין דבסוכות תשבו שבעת ימים, שזהו מ"ש⁴⁰ ולקחתם לכם

דיום ב' דר"ה תשמ"א (תו"מ סה"מ שם ע' מ). ד"ה תקעו דיום ב' דר"ה תשי"ח (סה"מ תשי"ח ע' ג).

37) ראה ד"ה מן המיצר אעת"ר. תרצ"ז. ובכ"מ.

38) שבהערה 16.

39) ראה סד"ה בסוכות תשבו שבהערה 2 (סה"מ תשי"א ע' 58). ובכ"מ.

40) אמור כג, מ.

33) זח"א קטט, ב. וראה ד"ה מי יתנן במאמרי אדה"ז תקס"ה כרך א ע' תפז ואילך. אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרנא ואילך.

34) תהלים קיח, ה.

35) ראה ר"ה טז, ב. וראה ד"ה תקעו

תרכ"ח (סה"מ תרכ"ז ע' תכח ואילך). ד"ה והי' ביום ההוא תשכ"ח (תו"מ סה"מ תשרי ע' ג).

36) ראה תורת לוי יצחק ע' סז. לקוטי לוי יצחק אג"ק ע' שט. ע' תכא. סד"ה זה היום

ביום הראשון גו' [ביום דייקא, כי, קיום מצות סוכה הוא מיד בהתחלת השבעת ימים (בליל החג), ולאחרי כן, ביום הראשון, מנץ החמה או אפילו משעלה עמוד השחר⁴¹, אזי ישנו הענין והמצוה דולקחתם לכם גו'], כידוע ביאור בעל ההילולא בזה⁴², שהענין דבסוכות תשבו נמשך אח"כ באופן דולקחתם לכם, וכהלשון בזה, שהמקיף, שהו"ע הסוכה, נמשך בפנימיות ע"י קיום המצוה דלקיחת ד' מינים, שעז"נ ולקחתם לכם, היינו, שענין זה נעשה באופן דלכם. ובאותיות הקבלה⁴³, שההמשכה היא בבחי' נוקבא דז"א העומדת בחזה דז"א. וענינו בפשטות, שאצל כל אחד מישראל נמשכים בפנימיות כל הענינים שבהתחלת שבעת ימי הסוכות היו אצלו באופן מקיף. והיינו, שנוסף על הענין דלמען ידעו גו' שישנו מיד עם החיוב דבסוכות תשבו, הנה בזה גופא ניתוסף עוד ענין, שנעשית ההמשכה בפנימיות של הענין דלמען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בניי, וענין זה נעשה ע"י נטילת ד' מינים.

והענין בזה, דהנה מבואר בדרושי סוכות⁴⁴ (ובפרט בסידור⁴⁵) הענין דד' מינים, שהטעם שנבחרו למצוה זו ד' מינים אלו דוקא, לפי שנשתנו מכל שאר פירות ואילנות, שכולם מורים על האחדות. דהנה כתיב ולקחתם לכם גו' כפות (כפת כתיב) תמרים, ופירושו כפות, והיינו, דאע"פ שבלולב יש כמה עלים, וכל עלה נחלק לשנים, הרי זה צ"ל באופן שיהיו העלים ראויים לאגדן ולכפותן עם השדרה⁴⁶, והיינו, שמאחדים את העלים שמצד עצמם היו יכולים להיות נפרדים. ועד"ז בענף עץ עבות, שצריכים להיות תלתא בחד קינא (שלשה עלין בקן אחד)⁴⁷, והיינו, שמשלשה עושים אחד, עי"ז שמקשרים ומחברים את כל השלשה ביחד. ועד"ז ערבות, שנקראים אחוונא⁴⁸ ע"ש שגדלים באחוה⁴⁹, והיינו, שאף שצ"ל ערבי (נחל) לשון רבים, ה"ז צ"ל באופן שנקרא בשם אח, עי"ז

תשמ"ג פ"ב (תו"מ סה"מ תשרי ע' קעג ואילך). ובכ"מ.
 45) עם דא"ח רסא [שפא], ג ואילך. רסד,
 ד [שפז, א] ואילך.
 46) סוכה לב, א. שו"ע אדה"ז או"ח סתרמ"ה ס"ג.
 47) סוכה שם, ב.
 48) ראה שבת כ, א-ב.
 49) כן הובא בסידור עם דא"ח שם (רסב [שפג], ג. רסד, ד [שפז, א]) מפרש"י שבת שם. ובפרש"י שלפנינו ליתא.

41) טור ושו"ע או"ח ר"ס תרנב.
 42) המשך וככה תרל"ז פרק פד ואילך (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תרה ואילך).
 43) משנת חסידים מסכת ימי מצוה וסוכה פ"ה מ"ג. וראה פרי עץ חיים שער הלולב פ"א-ג.
 44) המשך וככה הנ"ל פרק פז (שם ס"ע תריב ואילך). ד"ה ולקחתם תרל"ז (סה"מ תרל"ו ח"ב ס"ע שנט ואילך. ועם הגהות — סה"מ תרנ"ב ע' ג ואילך). ד"ה הנ"ל תרצ"ו (סה"מ תרצ"ו ע' 39). ד"ה וחג האסיף

שגדלים באחוונא, שזהו"ע האחדות, שמאחדים שני דברים להיות כאחד. ועד"ז פרי עץ הדר, שדר באילנו משנה לשנה⁵⁰, דהפירוש בזה⁵¹, שאף שבמשך י"ב חדשי השנה ישנם שינויים, ועד לשינויים מן הקצה אל הקצה, ובלשון הכתוב⁵² זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף, מ"מ, ה"ה דר באילנו במשך כל השנה, בכל ששה האוירים⁵³. ועוד זאת, כפי שבעל ההילולא מוסיף בזה⁵⁴ ענין נפלא, שלא זו בלבד שהאתרוג נושא וסובל את כל השינויים שבמשך השנה, שאינם מזיקים לו, אלא אדרבה, ש"גם גדל מכל האויר", היינו, ששינוי האוירים מוסיף בהגידול שלו. וכפי שמוסיף בזה דיוק נפלא, שבהכרח לומר כן, "כי היותו דר בלתי גידול, זהו דבר שאי אפשר, שהי' מתקלקל, שהי' מתחיל לרקוב וכדומה", וכיון שדר באילנו במשך כל השנה, למרות שינויי ששה האוירים מן הקצה אל הקצה, הרי מובן, שלא זו בלבד שהוא שולט עליהם, אלא אדרבה, שהשינוי מנוצל באופן שמזה נעשה הגידול שלו. והרי זו מעלה נפלאה בענין האחדות גם לגבי האחדות שבשאר ג' המינים, שבהם ענין האחדות הוא רק באופן שלוקחים ענינים שיכולים להיות נפרדים ועושים אותם לאחדים, ואילו באתרוג ניתוסף עוד ענין, שלא זו בלבד שהענינים הנפרדים הם באופן של אחדות, עד שדר באילנו במשך כל השינויים, אלא יתירה מזה, שמזה גופא ניתוסף ונעשה הגידול בענין האחדות. ועד כפי שמוסיף שם⁵⁴: וכמדומה שגידולו הוא לג' שנים⁵⁵, שבג"ש נגמר כל גידולו בשלימות כו', ונמצא שג"פ יתחדשו בו כל השינוי דאוירים המתחלפים בשנה כו', שזה מורה עוד יותר על תוקף הענין, שהרי בתלת זימנא הוי חזקה⁵⁶.

ומזה מובן שענין האחדות שבד' מינים הוא גם באופן של חיבור הפכים, שהרי אין זה כמו ענין האחדות שביוהכ"פ, שנקרא יום אחד⁵⁷, שבו ישנו הענין דבגדי בד⁵⁸, דבר העולה מן הקרקע בד כבד (קנה יחידי)⁵⁹, אלא האחדות היא דוקא באופן שישנם כמה עלים שיכולים

(56) ב"מ שם.

(57) ראה ב"ר פ"א, ג: "יום אחד .. זה יום הכפורים".

(58) אחרי טז, ד.

(59) זבחים יח, ב (ובפרש"י). וראה לקו"ת אחרי כח, סע"ב ואילך. עטרת ראש שער יוה"כ כח, א ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי סוכות ע' א'רלב ואילך.

(50) סוכה לא, ב. לה, א.

(51) ראה המשך וככה הנ"ל פרק צד (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תרכז ואילך). ד"ה

ולקחתם תרל"ז ותרג"ב שם.

(52) נח ח, כב.

(53) ראה ב"מ קו, ב. פרש"י נח שם.

(54) המשך וככה שם.

(55) ראה פרש"י ר"ה יד, ב — ד"ה

דאידיך. סוכה לה, א — ד"ה ה"ק.

להיות נפרדים, ועד שכל עלה הוא משני חלקים דוקא, ועד"ז בהדס וערבה, ועד לאתרוג שיש בו כל שינויי האוירים כו', ודוקא מהם עושים ענין של אחדות, שזוהו ענין נעלה יותר מאשר האחדות דבד בבד, ע"ד מעלת התשובה דרחוק שנעשה קרוב, שלכן לא מספיק שיהיו מינים שמורים על האחדות סתם, אלא צ"ל דוקא מינים שיש בהם ענינים שלכאורה הם נפרדים, ומנפרדים אלו עושים ענין של אחדות.

ד) **ויש** להוסיף בביאור העילוי שניתוסף בחג הסוכות (ע"י מצות סוכה ונטילת ד' מינים) לגבי ר"ה (בכסא ליום חגיגו) בפרטיות יותר. דהנה, הטעם שלא מספיק ההמשכה דר"ה שהיא באופן דבכסה, הוא, לפי שתכלית הכוונה היא לעשות לו ית' דירה בתחתונים⁶⁰. ובהקדים, שענין זה קשור גם עם ר"ה, שעם היותו יום ששי למע"ב (יום ברוא אדה"ר), נאמר עליו זה היום תחלת מעשיך⁶¹, כיון שפועל ומשנה את כל יצירת מעשיך, כל הבריאה כולה, שתהי' באופן המתאים לרצונו של הקב"ה, שנתאוה להיות לו דירה בתחתונים, ע"י האדם (שנברא ביום ששי למע"ב), אתם קרויים אדם⁶², כל אחד מישראל, שהרי אני נבראתי לשמש את קוני⁶³, וכשם שענין השימוש כפשוטו הוא באופן שהעבד עושה עבור האדון דבר שהאדון עצמו אינו עושה, ועי"ז נתמלא רצון האדון, כן הוא כביכול בהנמשל, שדוקא עי"ז שכל אחד מישראל משמש את קונו, מתמלא הרצון והתאוה להיות לו ית' דירה בתחתונים. ומובן, שהכוונה היא שענין זה יהי' באופן גלוי, שיראו בגלוי שזוהי דירה לו ית' בתחתונים, כפי שיהי' לעתיד לבוא, כמ"ש⁶⁴ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר, שגם ענין זה הוא באופן של חיבור הפכים, שגילוי (ונגלה) כבוד הוי' הוא לעיני בשר דוקא, ועד שהבשר עצמו יראה, כיון שיהי' בו גילוי ענין הא"ס, שבא בהגוף יותר מאשר בנשמה, ועד שהנשמה תהי' ניוזנית מן הגוף (כמבואר בכ"מ⁶⁵). ולכן, הנה לאחרי ר"ה עשי"ת ויוהכ"פ, שבהם עיקר העבודה היא בענינים רוחניים [שהרי גם

64 (ישעי' מ, ה. תורת חיים תצוה תפכ, א [שכט, ב] ואילך. שער האמונה פכ"ה. המשך וככה הנ"ל פרק צב (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תרכג ואילך).

65 ראה המשך וככה הנ"ל פרק פח ואילך (שם ס"ע תרטו ואילך). המשך תרס"ו ע' תקכח [תרצו]. סה"מ תרח"ץ ע' ריט. וראה סה"מ תרנ"ט ע' קו [קב] ואילך.

60 ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפל"ו. ובכ"מ.

61 בתפלת מוסף (מר"ה כז, א). וראה ד"ה זה היום דיום ב' דר"ה (לעיל ע' 3 ואילך).

62 יחזקאל לד, לא. יבמות סא, רע"א.

63 משנה וברייתא סוף קידושין.

בר"ה שמצות היום בשופר⁶⁶, הרי ענין המצוה קשור עם שמיעת קול בלבד, ועאכו"כ ביוהכ"פ, שגם בגלוי מודגשת העבודה הרוחנית שבדבר, הרי זה נמשך במצוות הקשורים עם מעשה בפועל (סוכה וד' מינים), ועד לענינים הקשורים עם בית לבוש ומזון, שכל ענינים אלו צריכים להיות בסוכה דוקא, תשבו כעין תדורו⁶⁷. ועד שנמשך בענינים גשמיים כפשוטם למטה מעשרה טפחים, שהרי חג הסוכות הוא חג האסיף, באספך מגרנך ומיקבך⁶⁸, וכדאיתא בילקוט⁶⁹ שלכן נאמר ענין השמחה ג"פ.

ועוד זאת, שעיי"ז שנעשה הגילוי דבכסה אצל בני, הנה על ידם הרי זה נמשך גם בכל העולם כולו, שזהו ענין הד' מינים, שעל ידם יודע ומכריז העולם כולו שישראל אינון ניצוחיא⁷⁰. וזהו גם מה שבחג הסוכות מקריבים שבעים פרים כנגד שבעים אומות העולם⁷¹, היינו, שרואים בגלוי שע"י בני מושפעים כל עניני העולם, כשם שהקרבת קרבן הוא ענין שבגלוי בעיני בשר אפילו של אינו יהודי, שלוקחים ענינים גשמיים מחי צומח ודומם ומקריבים אותם על אש המזבח, שממנו הי' עולה עשן כו' (ע"ד העשן דענן הקטורת שעל גבי הכפורת ביוהכ"פ⁷²), שממנו נמשך סכך הסוכה, ענין המקיפים דסוכות, כמבואר בכ"מ⁷³), ועד שענין זה נעשה הכנה קרובה לגאולה האמיתית והשלימה שאז יקויים היעוד ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו גו', כנ"ל.

(ה) **וכ"ז** נעשה בכל שנה ושנה בתחילת השנה, החל מר"ה, שבו נעשה הענין דתקעו בחודש שופר בכסה, ואח"כ נמשך בחג הסוכות (ליום חגיגו) בגילוי ומחג הסוכות, זמן שמחתינו, ממשכים זאת על כל השנה, כאשר ויעקב⁷⁴ הלך לדרכו⁷⁵, שההליכה דיעקב היא לדרכו, דרך ה', כמ"ש⁷⁶ מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ, וכמ"ש⁷⁷ למען אשר יצוה

75) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' קצד. ספר השיחות תרצ"ו ע' 43. וראה לקו"ש ח"כ ע' 556. וש"נ.
76) תהלים לו, כג. וראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ה ע' קג (הועתק ב"היום יום" י תמוז). ח"ו ע' רנ. וראה גם ד"ה אל יפטר אדם מחבירו שנה זו פ"ד.
77) וירא יח, יט. וראה אג"ק הנ"ל ח"ג ע' תקס"תקסא (חלק הועתק ב"היום יום" יד חשון).

66) משנה ר"ה כו, ב. גמרא שם כז, א.
67) סוכה כו, א.
68) פ' ראה טז, יג.
69) יל"ש אמור רמז תרנד בתחלתו.
70) ויק"ר פ"ל, ב.
71) סוכה נה, ב. במדב"ר פכ"א, כד.
72) ע"פ אחרי טז, ב.
73) עטרת ראש שם לו, סע"א ואילך.
מאמרי אדמו"ר האמצעי שם ע' א'רמד.
המשך וככה שבהערה 42.
74) לשון הכתוב — ויצא לב, ב.

את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט, ובאופן כזה הולך בעולם, ופועל בעולם רצון הבורא, לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ועושה זאת מתוך שמחה וטוב לבב, ועד שפורץ את כל הגדרים, ובאה הגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש ע"י משיח צדקנו, שיבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל⁷⁸, ויקויים היעוד אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם הוי' לעבדו שכם אחד⁷⁹, ובקרוב ממש.

(79) צפני' ג, ט.

(78) רמב"ם הלי' מלכים פי"א ה"ד.